

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně RNDr. J. Š., proti žalovanému bývalému Okresnímu úřadu Hodonín, Národní třída 25, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 5. 2004, čj. 30 Ca 33/2002–60, jímž byla zamítnuta její žádost o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení téhož soudu ze dne 27. 2. 2004, čj. 30 Ca 33/2002–42,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 5. 2004, čj. 30 Ca 33/2002–60, se zrušuje a věc se tomuto soudu vrací k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 27. 2. 2004, čj. 30 Ca 33/2002-42, odmítl žalobu žalobkyně směřující proti rozhodnutí Okresního úřadu v Hodoníně, referátu regionálního rozvoje, které dle tvrzení žalobkyně bylo vydáno cestou právní fikce ve smyslu ustanovení § 16 odst. 3 věty druhé zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Proti tomuto usnesení podala žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížnost. Podáním ze dne 9. 4. 2004 pak žádala o osvobození od soudních poplatků a současně o ustanovení advokáta pro řízení o této kasační stížnosti. Svou žádost odůvodnila tím, že její měsíční příjem jí umožňuje jen s obtížemi pokrýt životní náklady, a dále tím, že se jí nepodařilo advokáta pro zastupování v této věci zajistit.

Krajský soud v Brně posléze usnesením ze dne 28. 5. 2004, čj. 30 Ca 33/2002–60, žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků zamítl a zamítl také návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení před soudem. Toto usnesení neobsahuje odůvodnění. V části usnesení označené „k odůvodnění“ krajský soud pouze uvedl, že podle ustanovení § 55 odst. 4 soudního řádu správního se od odůvodnění tohoto usnesení upouští.

Toto usnesení stěžovatelka napadla kasační stížností; poukázala na ustanovení § 36 odst. 1 s. ř. s., podle něhož je soud povinen poskytnout účastníkům řízení stejné možnosti uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném proto, aby v řízení neutrpěli újmu. Namítala, že napadeným usnesením jí však soud klade nepřekonatelnou překážku v uplatnění jejich práv před Nejvyšším správním soudem z hlediska ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. Poukazovala na to, že se jí pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení, jímž byla její žaloba odmítnuta, nepodařilo sehnat advokáta, a její měsíční příjem činí cca 5000 Kč. Uvedla dále, že v žalobním řízení samotném v této věci jí soud naopak advokáta ustanovil. Napadeným usnesením o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce pro ni řízení končí. Z toho důvodu postrádá i odůvodnění výroku citovaného usnesení, protože situace neodpovídá stavu popsanému v § 55 odst. 4 s. ř. s.

Rozhodující tříčlenný senát při předběžné poradě dospěl k právnímu názoru, který byl odlišný od právního názoru Nejvyššího správního soudu obsaženého v rozsudku ze dne 28. 4. 2005, čj. 6 As 27/2005–61¹, a rovněž od právního názoru Nejvyššího správního soudu uvedeného v rozsudku ze dne 29. 3. 2005, čj. 4 Asz 32/2005–64². Proto věc s příslušným zdůvodněním postupem podle § 17 s. ř. s. postoupil rozšířenému senátu. Za spornou považoval právní otázku, zda je nutné odůvodnit usnesení o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce v řízení před správním soudem podle § 35 odst. 7 s. ř. s., a jakým způsobem má Nejvyšší správní soud při přezkumu takového usnesení postupovat (nyní § 35 odst. 8 s. ř. s.).

Rozšířený senát o této otázce rozhodl usnesením ze dne 25. 4. 2006, čj. 8 As 21/2005-101³, tak, že usnesení, kterým se zamítá žádost o ustanovení zástupce, musí obsahovat odůvodnění. Dalším výrokiem pak věc vrátil tříčlennému senátu k dalšímu projednání a rozhodnutí.

Z odůvodnění usnesení rozšířeného senátu, s jehož závěry se rozhodující senát ztotožňuje a na které se pro stručnost odkazuje, je zapotřebí uvést alespoň následující úvahy:

Po srovnání právní úpravy týkající se rozhodnutí, která nemusejí obsahovat odůvodnění, obsažené v jiných procesních rádech (trestní řád a občanský soudní řád), je zřejmé, že jde o rozhodnutí, která významně nezasahují do práv účastníků řízení a ani se nepředpokládá jejich přezkum soudy vyššího stupně. Takovým rozhodnutím však není usnesení o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce vydávané podle § 35 odst. 8 s. ř. s., neboť toto usnesení je vázáno na splnění více než jedné podmínky; pro pozitivní rozhodnutí o ustanovení zástupce se vyžaduje, aby byl účastník osvobozen od soudních poplatků a aby to bylo potřeba pro ochranu jeho práv. Nelze také přehlédnout, že § 35 odst. 8 s. ř. s. je realizací článku 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.

Je-li tedy ustanovení zástupce vázáno na splnění více než jedné zákonné podmínky, je právem účastníka vědět, proč a které podmínky nesplňuje, a z jakých důvodů si musí zvolit zástupce sám. Uvedený závěr má své opodstatnění mj. i pro případ, kdy bude

¹ <http://www.nssoud.cz/anonym.php?ID=2303>

² <http://www.nssoud.cz/anonym.php?ID=1618>

³ dosud nepublikováno.

žádost např. zamítnuta z důvodů uvedených v ustanovení § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., tedy proto, že návrh zjevně nemůže být úspěšný. Povinnost krajských soudů odůvodňovat takové rozhodnutí přitom není v rozporu ani s cílem rychlosti a hospodárnosti řízení, neboť zcela postačuje, třeba jen stručná, ale zřetelná úvaha, která vedla soud k závěru, že žadatel podmínky uvedené v zákoně nesplňuje.

Odůvodnění takového rozhodnutí pak bude mít zcela nepochybně význam i pro přezkumný soud, neboť z neodůvodněného rozhodnutí nelze seznat postup úvah krajského soudu. Tento postup se dá pouze dovozovat, což v případě rozhodnutí, které výrazně zasahuje do právní sféry účastníka řízení z hlediska možnosti přístupu k soudu, není namístě.

Za daných okolností, tj. v situaci, kdy usnesení krajského soudu napadené kasační stížností, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a žádost o ustanovení právní zástupce, neobsahuje odůvodnění, nelze učinit jiný závěr, než že dané usnesení je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Pro tuto vadu proto Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Na krajském soudu nyní bude, aby z hlediska ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. znovu žádost stěžovatelky posoudil a své rozhodnutí o ní odůvodnil, jsa vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Krajský soud v Brně v novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 31. října 2006

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu